

Elisa Kinnunen

LUONNONVALO MILJÖÖVALOKUVAUKSESSA

Kimono luonnonvalossa kuvattuna

LUONNONVALO MILJÖÖVALOKUVAUKSESSA

Kimono luonnonvalossa kuvattuna

Elisa Kinnunen
Opinnäytetyö
Kevät 2018
Viestinnän tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Viestinnän tutkinto-ohjelma, visuaalinen suunnittelu

Tekijä(t): Elisa Kinnunen

Opinnäytetyön nimi: Luonnonvalo miljöövalokuvauksessa. Kimono luonnonvalossa kuvattuna

Työn ohjaaja(t): Tuukka Uusitalo

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2018

Sivumäärä: 37 + 7

Opinnäytetyön tutkielmassa selvitän luonnonvalon ja kuvauspaikan merkitystä valokuvan tunnelmaan. Valokuvausoppaissa puhutaan paljon valaisusta ja erilaisista valaisusuunnitelmista, jotta valokuvaan saadaan kaunis ja tasainen valo. Valokuvauksen nauttiessa suurta suosiota tarve erilaisille lisävaloille on kasvanut ja keinovalon käyttö lisääntynyt. Luonnonvalo on usein vain hieno lisä kuviin, mutta muutoin kuva valaistetaan keinotekoisella valolla.

Moni valokuvaaja kertoo olevansa puhtaasti luonnonvalonkuvaaja, eikä joko käytä keinovaloa ollenkaan tai vain tuomaan kuvaan hieman täytevaloa. Lähdin selvittämään luonnonvalon ja keinovalon vahvuuksia ja heikkouksia sekä kuvauspaikan tärkeyttä kuvan tunnelmalle.

Miljöövalokuvauksen lisäksi avaan hieman kimonon historiaa sekä nykytilannetta. Kimonokulttuuri on hiljalleen kuihtumassa ja selvitin, mitä sen estämiseen vaaditaan.

Käytin tutkielmani tueksi alan kirjallisuutta ja artikkeleita, mutta eniten tietoa sain alan ammattilaisten haastatteluista. Haastattelut käytiin kasvotusten ja Skypen välityksellä.

Tutkielmassa selvisi mm. kuvauspaikan valinnan olevan kuvan tunnelman kannalta oletettua tärkeämpi. Kuvauspaikan etsiminen voi inspiroida kuvaajaa jo ennen kuin kuvauksia ollaan edes suunniteltu. On myös tärkeää seurata kuvauspaikkaa eri kellon- ja vuodenaikoina, sillä luonnonvalolla on myös eri vivahteita ja se voi muuttaa kuvan tunnelmaa täysin.

Asiasanat: valokuvaus, miljöökuvauks, luonnonvalo, kimono

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Communication, Visual Communication

Author(s): Elisa Kinnunen

Title of thesis: Natural light in milieu photography. Kimono photoshoot with natural light

Supervisor(s): Tuukka Uusitalo

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2018

Number of pages: 37 + 7

The goal of this bachelor thesis is to find how natural light and the chosen set affects the atmosphere of the final photograph. There are many books and tutorials to teach how to set up artificial lights to the set to get the perfect even light. Photographers all over the world have started using more and more artificial light and natural light has become a mere accent to photography.

In contrast many photographers tell they're using only natural light in their photos and no artificial light at all. I wanted to find out the pros and cons of using both natural and artificial light and the importance of location scouting.

In addition I get deeper into the history and current situation of the traditional Japanese dress kimono.

To support my thesis I read several books related to the topic and interviewed photography, cinematography and kimono professionals.

During the research I found out the important factors of successful location scouting and how the milieu itself can inspire photographers before they have even chosen the theme for their shoot. Surprisingly I also found out that location scouting's importance was far greater than I had expected.

Keywords: photography, natural light, milieu photography, kimono

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 IDEA.....	7
3 AINEISTON KERUU JA TUTKIMUSMENETELMÄT.....	9
4 MILJÖÖKUVAUS.....	10
4.1 Location scouting.....	10
4.2 Sommitelu.....	11
4.3 HDR-valokuvaus.....	12
4.4 Luonnonvalo miljöökuvauksessa	13
4.5 Kantava voima vai erikoisefekti?	14
5 KIMONO	16
5.1 Kimonon historiaa	17
5.2 Kimono tänään ja tulevaisuudessa	19
6 KUVAUSTEN SUUNNITTELU.....	21
7 CASE OOKINI	22
7.1 Talvi	22
7.2 Kevät.....	24
7.3 Kesä.....	27
7.4 Syksy	29
8 JÄLKITUOTANTO.....	32
8.1 Kuvien käsittely	32
8.2 Taitto	33
9 MALLIEN KOKEMUKSET	34
9.1 Kysely.....	34
9.2 Tulosten tiivistäminen.....	35
9.3 Yhteenveto.....	36
10 POHDINTA.....	37
LÄHTEET	38
LIITTEET	39

1 JOHDANTO

Tutkielmani liittyy vahvasti opinnäytetyöni produktio-osuutena tehtyyn valokuvakirjaan *Ookini – Tribute to Kimono* ja sen tekoprosessiin. Tavoitteena oli tutkia miljöössä kuvaamista luonnonvalon avulla sekä kuvauspaikan merkitystä valokuvassa. Käyn myös läpi Japanin perinnevaatteen kimono historian ja sen asemaa nykypäivänä ja tulevaisuudessa.

Ideani esittelyn jälkeen käyn läpi miljöökuvauksen perusteita ja perehdyn location scoutingiin, eli kuvauspaikan etsimiseen ja valitsemiseen. Tutkin myös luonnonvalon merkitystä kuvassa ja pohdin keinotekoisesta ja luonnonvalon eroja sekä molempien vahvuuksia ja heikkouksia. Käyn myös läpi HDR-kuvauksen ja sommittelun perusteita.

Kimono on japanilainen perinnevaate, jota japanilaiset ovat pitäneet aina Heian kaudelta (v. 794–1192) saakka. Kimono on kokenut monia muutoksia pitkän ikänsä aikana, ja ikävä kyllä kimono-kulttuuri on alkanut hiljalleen kuihtua Japanissa. Kulttuuria yritetään nyt elvyttää muodin ja ulkomaalaisten avulla. Luvussa 5 kerron kimono historiasta Japanin eri ajanjaksojen aikoina ja lopuksi pohdin sen tulevaisuutta yhdessä englantilaissyntyisen kimono-opettajan kanssa.

Seuraavaksi käyn läpi oman kirjani eri kuvausvaiheet vuodenaika kerrallaan. Kerron lisää asuvalinnoista ja malleista sekä kuvauspaikoista ja perustelen niiden valintoja. Lopuksi pohdin tutkielmassa esiintyneitä uusia asioita ja jatkotutkimussuunnitelmia.

Käytän runsaasti erilaisia käsitteitä tutkielmassani. Alla selitän keskeisimmät käsitteet:

Kimono - japanilainen perinnevaate

Kitsuke - kimoonon pukeutumisen taito

Yukata - puuvillainen, kevyt kesäkimono

Miljöökuvaukset - ympäristössä suoritettavat kuvaukset. Usein tämä tarkoittaa ulkona kuvaamista, mutta miljöökuvauksia voi tehdä sisätiloissakin.

Location scouting - kuvauspaikan etsintä

Luonnonvalo - kaikki valo, mikä ei ole ihmisen keinotekoisesti luomaa. Esim. päivänvalo

Keinovalo - ihmisen keinotekoisesti tuottamaa valoa erilaisista valonlähteistä.

2 IDEA

Idea valokuvakirjasta syntyi lempivalokuvaajani, Robert Vavran hevosiin keskittyvien taidekirjojen innoittamana. Vavran kirjoissa luonto on lähellä, eikä kuvissa ole käytetty keinotekoisia valoja; Vavra kuvasi kaikki hevoset villinä luonnossa. Halusin oman kirjani olevan myös luontoa lähellä, mutta tahdoin tuoda siihen jotain eksotiikkaa, jotta se erottuisi muista, usein turisteille ja matkamuistoiksi tarkoitetuista valokuvakirjoista. Vavran tavoin tahdoin työstää aihetta, johon minulla on syvä kiinnostus ja elävä into.

Olen ollut lapsesta saakka kiinnostunut japanilaisesta kulttuurista ja perinteistä, erityisesti kimonoista. Kiinnostus kimonoja kohtaan vain kasvoi iän myötä ja internetin tultua joka talouteen 2000-luvulla, aloin etsiä entistä enemmän tietoa Japanin kimonokulttuurista ja kimoonon pukeutumisen taidosta, *kitsukesta*.

Samoihin aikoihin innostuin valokuvaamisesta. Sain ensimmäisen järjestelmäkamerani samana vuonna kuin ensimmäisen kimononi. Opiskelin valokuvausta ja kameran käyttöä itsenäisesti ennen kuin osallistuin peruskuvaamisen kurssille. Valokuvauksesta tuli minulle tärkeää ja ennen kuin huomasinkaan, olin jo ensimmäisenä opiskeluvuoteni hyväksynyt ensimmäisen ammattimaisen mainosvalokuvauskeikan.

Pitkäjänteinen harrastuneisuus johti lopulta opiskelijavaihtoon Nagoya Zokein Taide- ja Design yliopistossa (名古屋造形大学, Nagoya Zokei University of Art and Design) Japanissa vuonna 2016. Tuona aikana hankin suurimman osan kuvauksiin tarvittavista kimonoista ja asusteista sekä opiskelin itsenäisesti kimonon pukemista.

Ajatus japanilaisen ja suomalaisen kulttuurin yhdistämisestä on kiehtonut jo pitkään, ja opinnäytetyöni produktio oli oiva tilaisuus sen toteuttamiseen. Kaksi minulle läheistä kulttuuria saivat kuvissani suuren roolin ja produktioni toimisi samalla minun osuutenani yrityksessä elvyttää hiljalleen kuihtuvaa kimonokulttuuria. Valokuvaaminen on ollut minulle läheinen harrastus jo nuoresta iästä saakka ja nyt saisin tehdä kokonaisen produktion, johon kiteytyy monta kiinnostuksen kohdetta.

Kaikkien neljän vuodenajan kuvaaminen oli minulle lähes itsestäänselvyys. Produktion tulisi olla laaja, ja jos kuvaisin vain osan vuodenoista, jäisi kokonaisuus vajaaksi. Samalla sain tuotua esiin kimmon monipuolisuutta sekä soveltuvuutta erilaisiin tilanteisiin.

Valmiin kirjan taittaminen ja paino olivat minulle tuttuja, mutta hieman etäisempiä asioita, joten otin ne haasteena. Minulle oli tärkeää saada kirja konkreettisesti käsiini projektin lopussa voidakseni kokea sen täysin valmiiksi. Kirja toimii myös työnäytteenä pitkäaikaisesta projektista suunnittelusta toteutukseen.

3 AINEISTON KERUU JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkielmani tukena käytin alan kirjallisuutta, artikkeleita sekä haastatteluita. Lähetin useita haastattelupyyntöjä, joihin sain kaksi vastausta. Alla esittelen haastateltavat, jotka ovat molemmat eri alan ammattilaisia.

Eggert Ketilsson on tunnettu islannista kotoisin oleva taiteellinen johtaja, tuotantosuunnittelija, location scouter ja erikoisefektien valvoja, jonka tunnetuimpiin projekteihin kuuluvat mm. Christopher Nolanin ohjaama *Dunkirk* (2017), *Batman Begins* (2005), *Interstellar* (2014) ja *Rogue One: A Star Wars Story* (2016). Islannissa syntynyt ja kasvanut Ketilsson opiskeli Britannian Northern Film School yliopistossa Leedsissä ja on sen jälkeen työskennellyt alalla jo yli 30 vuotta. Nykyään hänellä on oma erikoisefekteihin erikoistunut yrityksensä. Hän tekee paljon location scoutingia, eli kuvauspaikkojen etsintää eri tuotannoille. Tapasin Ketilssonin Slovakian pääkaupungissa Bratislavassa 20.4.2018 osana Visegrad Film Forum -tapahtumaa hänen Enhancing with the elements -luentonsa jälkeen ja haastattelin hänet liittyen location scoutingiin ja miljöössä kuvaamiseen.

Sheila Cliffe on englantilaissyntyinen, nykyään Japanin Higashikurumessa, Tokiossa asuva Junonji Gakuen Naisten yliopiston lehtori. Hän on yksi hyvin harvoista länsimaalaisista, joka on saanut koulutuksen ja virallisen lisenssin opettaa kimonoa pukemista Japanissa. Cliffe lähti Japaniin lomailemaan vuonna 1985 vain 24-vuotiaana ja ihastui maahan niin paljon, että hän ei sittemmin ole palannut takaisin Britanniaan jo 30 vuotta kestäneeltä matkaltaan. Cliffe on kirjoittanut kirjan *The Social Life of Kimono* (2017, Bloomsbury) jossa hän käy läpi kimonoa vaiheita historiassa ja tutkii syitä sen hitaalle katoamiselle. Cliffe on luennoinut erilaisissa konferensseissa ja häntä pidetään Japanissa eräänlaisena kimonomestarina. Haastattelin Sheilan etänä Skypen välityksellä hänen ollessaan kotitoimistossaan Tokiossa 30.4.2018 liittyen kimonoa historiaan ja nykytilanteeseen.

MILJÖÖKUVAUS

4.1 Location scouting

Olennainen osa miljöökuvauksista on kuvauspaikkojen etsiminen, eli location scouting, joka voi olla aikaa vievää ja iso osa kuvaussuunnitelmaa. Kuvauspaikalla on suuri merkitys kuvan tunnelman luomisessa ja itse kuvan tarinassa, joten sen suunnittelemiseen on syytä panostaa. Kuvauspaikan tärkein valintaperuste on se, että se tukee kuvan viestiä ja lisää kerronnallisuutta ja visuaalisuutta kuvaan. (Puputti 2012, 126.) Se on ikään kuin näyttämö tai kehys, joka tukee kuvan tarinaa. Useimmiten kuvauspaikkojen etsintä aloitetaan käsikirjoitusvaiheessa (videotuotannoissa), mutta useat kuvaajat tahtovat ensin löytää kuvauspaikan ja luoda itse kuvan ja tunnelman sen pohjalta. Kuvauspaikkaan on hyvä tutustua etukäteen eri kellonaikoina ja päivinä, jotta itse kuvakset onnistuvat sujuvasti.

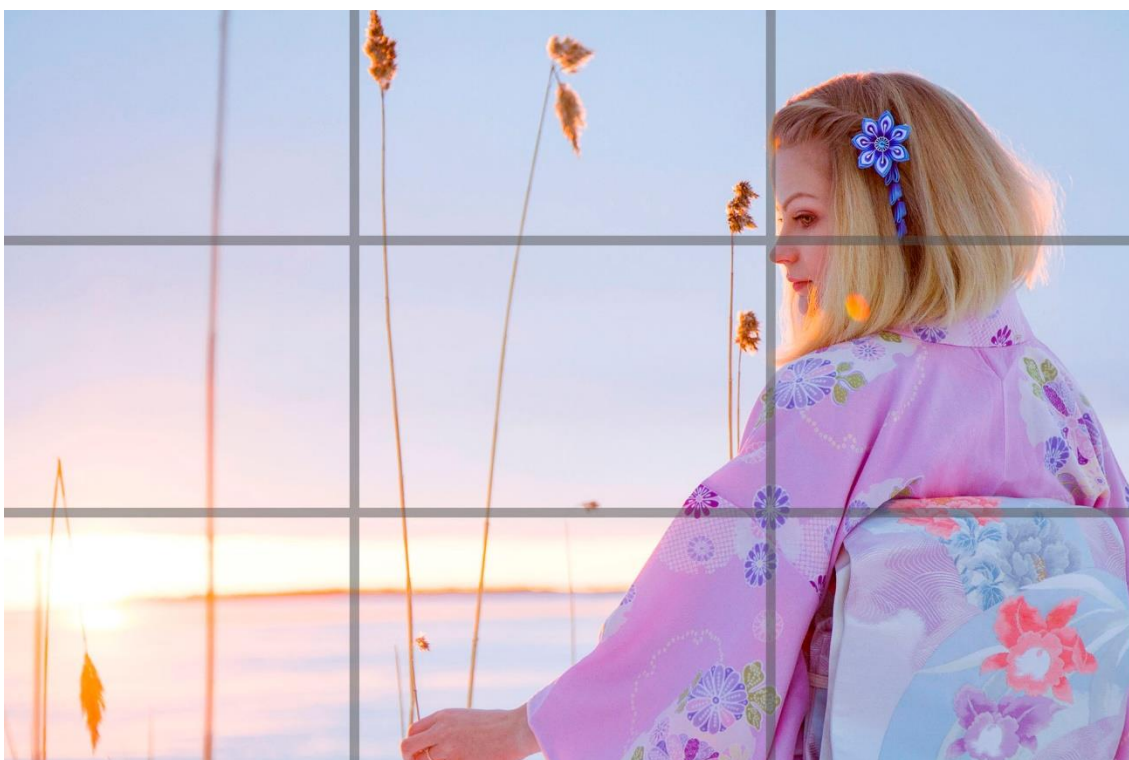
Pelkkä paikan etsiminen ei riitä. Kuvausolosuhteet ovat riippuvaisia monesta tekijästä, mm. säästä, valosta ja ulkoisista syistä, kuten muista ihmisistä, mikäli paikka on julkinen. Jos paikka taas ei ole julkinen, pitää sen käytöstä sopia paikan omistajan tai muun tahon kanssa. Esimerkiksi yleisin valonlähde eli aurinko liikkuu päivän mittaan ja muuttaa paikan tunnelmaa huomattavasti, huomattakaan valaistuksen muuttumisesta, joka asettaa valaistussuunnitelmalle omat haasteensa.

Scouttaamista ei tulisi tehdä kiireellä. Parhaimpia tapoja scoutata uusia kuvauspaikkoja on tutustua paikallisiin ihmisiin ja verkostoitua heidän kanssaan. Lisäksi kannattaa kiertää aluetta vaikkapa autolla tai jalan löytääkseen piilotetut helmet. (Ketilsson, haastattelu, 20.4.2018.) Kun lähdetään scouttaamaan, mukaan pitäisi lähteä vähintäänkin kamera sekä muistiinpanovälineet. Kaikki pienetkin yksityiskohdat kuvauspaikassa ovat merkittäviä tunnelman ja tarinan luojia ja ne näyttävät erilaisilta eri valossa ja vuodenaikoina. Kesäinen, vihreä metsä luo lämpimän ja raikkaan tunnelman aamuauringonpaisteessa, kun taas illalla sama paikka puolipilvisenä päivänä vesisaateen jälkeisenä lamikoineen tuskin näyttää samalta. Kuvauspaikalla käydessä otetaan paljon valokuvia ja tehdään muistiinpanoja, mikä taas helpottaa kuvausten ja valaistuksen suunnittelussa. Myös kuvattava malli voi hyödyntää scouttaamisesta saatuja merkintöjä omaan valmistautumiseensa.

4.2 Sommitelu

Kun kuvauspaikka ja aihe on löydetty ja on aika kuvauksille, on hyvä miettiä kuvan sommitelmaa. Vaikka kuvauspaikka ja malli tuovat kuviin ilmettä ja tunnelmaa, eivät ne silti toimi, mikäli ne eivät ole tasapainossa keskenään. Hyvä sommitelma tukee kuvallista tarinankerrontaa ja miellyttää katsojan esteettistä silmää. Sommittelua miettiessä kannattaa tarkastella itse ideaa; mitä yritämme kertoa kuvalla, millainen tunnelma luodaan, mikä funktio kuvalla on. (Mateu-Mestre, 2010, 14.)

Yleisesti sommittelusta kuvataiteessa puhuttaessa törmätään termiin *kultainen leikkaus* (Kuva 1). Kultaisessa leikkauksessa kuva jaetaan matemaattisella kaavalla pysty- ja vaakatasossa kolmeen osaan niin, että linjat ovat kuvassa noin kahden suhde kolmeen. Jokaisen linjan leikkauspiste on kohta, johon katse yleensä osuu ensimmäisenä. Näihin leikkauspisteisiin sijoitetaan kuvan kannalta tärkeimmät kohteet kuten kasvot tai silmät.

KUVA 1. Kultaisen leikkauksen yhtymäkohdat.

Kultaisen leikkauksen lisäksi käytetään ns. kolmiosommittelua (Kuva 2). Kuvan eri elementit ovat suhteessa toisiinsa kolmion muodossa. Useimmiten henkilökuvauksessa kohde asetellaan ikään kuin kolmion malliin ja muu tausta on selkeämpää ja yksinkertaisempaa, jotta kohde korostuu.

Mikäli kuvattavia kohteita on samassa kuvassa useita, pyritään nekin asettamaan pyramidin muotoon. Hyvänä esimerkkinä tähän toimii tavallinen perhepotretti; Yksi henkilö, usein toinen vanhemmista, seisoo samalla kun yksi istuu tuolilla. Lapsi on usein sylissä tai seisoo tuolin vierellä vanhemman edessä. Yhdessä he muodostavat kolmiomaisen sommitelman, ja katse vaeltaa kuvan halki.

KUVA 2. Kolmion mallinen sommittelu havainnollistettuna.

4.3 HDR-valokuvaus

Kuvitellaan tilanne, jossa malli on täydellisesti valotettu, mutta taustalla oleva upea, pilvenhattaroiden täyttämä taivas jää vain valkoiseksi lakanaksi kuvan ylivalottuessa. Jos asetuksia lähde-tään muuttamaan, jotta pilvien eri sävyt saataisiin mukaan, huomataan aika pian mallin taas olevan täysin alivalottunut.

HDR-valokuvauksen (eng. High Dynamic Range) idea on tuottaa samasta kohteesta 3-5 valokuvaa eri asetuksilla ja yhdistää ne. Kaikissa kuvissa kameran asetuksia säädetään valottamaan yksi alue kerrallaan, jotta saadaan optimaalinen valotus kohteelle. Kun kuvat on otettu, voidaan ne yhdistää kuvankäsittelyohjelmalla yhdeksi, tasaisesti valotetuksi valokuvaksi.

Ali- ja ylivalottuneet kuvat ei ole mikään uusi ilmiö; saman ongelman ovat kohdanneet valokuvaajat jo valokuvauksen syntyajoilta asti. 1850-luvulla ranskalainen valokuvaaja Gustave le Gray keksi leikata kaksi merimaisemaa horisontin kohdalta. Toinen oli valotettu taivaan ja toinen meren mukaan, ja näin hänen onnistui tuottaa yksityiskohtainen valokuva täydellisellä valotuksella, joka ei olisi onnistunut yhdellä valotuskerralla. Negatiivien yhdistämisen innoittamana amerikkalainen Charles Wyckoff kehitti laajadynamiikkaisen filmin, jossa oli kolme eri kerrosta, joiden valoherkyydet olivat erilaiset. (Nightingale, 2009, 5.)

HDR-kuvaus on teknisesti hieman vaativampaa kuin normaali kuvaus. Useamman täsmälleen samanlaisen kuvan ottaminen eri asetuksilla on haasteellista, jopa jalustalla toimiessa. Kamera voi heilahtaa suljinajan säätämisen aikana tai itse kuvauskohte voi liikkua esimerkiksi tuulen heiluttamana. Nykypäivänä ei tarvitse enää leikellä ja yhdistellä negatiiveja. Kuvankäsittelyohjelmien ja valokuvan digitalisaation ansiosta sama voidaan tehdä kuvankäsittelyohjelmalla joko manuaalisesti tai ohjelman omalla automaattiasetuksella. Myös älypuhelimet tukevat HDR-ominaisuuksia ja ottavat automaattisesti monta kuvaa eri valotuksilla ja yhdistävät ne saman tien yhdeksi kuvaksi.

HDR-kuvauksesta voi olla montaa mieltä. Useimmat haastateltavani kokivat lopputuloksen näyttävän keinotekoiselta ja rankan kuvankäsittelyn läpikäyneiltä, mutta arvostivat kuvan sisältämiä yksityiskohtia, joita ei tavallisella valotuksella saisi aikaiseksi. Itse valokuvaajana en suosi HDR-kuvausta lievän luonnottoman lopputuloksen vuoksi, mutta näen, miksi se viehättää ja mitä mahdollisuuksia sillä on esimerkiksi mainoskuvauksissa ja luontokuvauksessa.

4.4 Luonnonvalo miljöökuvauksessa

Ilman valoa ei ole valokuvaa. Tämä on valokuvauksen perussääntö. Valaisun tärkein tavoite on saada valolla ja varjolla esiin kuvattavan kohteen muoto ja pintarakenne. (Tiina Puputti, 2012, 11.) Kuvaustilanteissa ei kuitenkaan joka kerta ole tarpeeksi valoa, ja tällaisia tilanteita varten on kehitelty paljon erilaisia laitteita tuomaan lisää ns. täytevaloa. Kaikista valolaitteistosta huolimatta valokuvauksen kantavin elementti on luonnonvalo. Luonnonvaloksi lasketaan kaikki, mitä ihminen ei ole keinotekoisesti luonut, mutta tärkeimpänä luonnonvalon lähteenä mielletään päivänvalo. Auringonvalon käyttö on ilmaista, ja sitä voi käyttää pää-, täyte- tai hiusvalona. Riippuen vuorokauden ajasta ja säästä se voi olla joko suuri- tai pienikokoinen valonlähde. (hunter & reid 2011, 87.)

Vaikka se kuulostaakin hyvin yksipuoliselta, päivänvalolla on paljon eri vivahteita ja nyansseja; keskipäivän voimakas valo, iltapäivän pehmeä, utuinen valo ja kesäyön sininen hetki. Valo voi olla kylmää, lämmintä, kovaa vai pehmeää. Taivas voi olla pilvetön, luoden todella kovaa kontrastia valon ja varjon välillä, tai pilvinen, jolloin valo suodattuu kauniin tasaisesti kohteen ylle. Myös vuodenaajoilla on suuri vaikutus luonnonvaloon; kesällä on mahdotonta luoda samanlaista kylmää valoa, jota saa talvella hankien heijastuksista, ja talvella taas lämpimän kesäillan hehkua tuskin löytää.

Miljöökuvauksessa käytetään pääasiassa näitä elementtejä. Miljöökuvauksessakin kyllä käytetään täytevaloa tuomaan kohteelle lisää valoa ja syvyyttä, mutta useimmiten lisävalojen sijaan tummien kohtien valaisuun käytetään erilaisia heijastimia. Valaisu ei varsinaisesti näy kuvassa vaan tukee miljööön vallitsemaa valoa, sen luonnetta ja suuntaa (Puputti 2012, 124.)

Keinotekoiset valot ovat kovassa käytössä esimerkiksi studiovalokuvauksessa, jossa käytetään useimmiten pelkästään keinotekoisista valoa niiden kontrolloimisen vuoksi. Kuvaaja pystyy hallitsemaan ja muokkaamaan tilaa valon avulla säätötilasta tai päivänajasta huolimatta. Studion pystyttäminen vaatii paljon aikaa ja suunnittelua mieluisan tuloksen saamiseksi, puhumattakaan studio-tilasta ja valokaluston kalleudesta. Kuten miljöökuvauksessa voi käyttää täytevalona keinotekoisia valoa, voi myös tilojen sallimissa rajoissa käyttää luonnonvaloa studiossa. Studio ei aina ole täysin suljettu tila vaan sen voi rakentaa esimerkiksi ikkunan viereen, jolloin ikkunasta tuleva luonnonvalo toimii päävalona.

4.5 Kantava voima vai erikoisefekti?

Valokaluston yleistyttyä ja tultua markkinoille on moni valokuvaaja omaksunut keinovalon tiiviiksi osaksi omaa kuvaamistaan ja turvautuu siihen lähestulkoon jokaisissa kuvauksissa. Varjoista kasvoilla on tullut kirosana, ja kontrasti on vain rohkeimpien kuvaajien tehokeino. Valokuvauksesta on tullut kallis välineharrastus; ”parhaimpien” kameroiden rungot pelkästään hipovat jo nelinumeroisia summia – käytettynä. Parhaimmilla rungoilla tarkoitan jo kulttimaineeseen nousseita runkoja, esimerkkinä Canonin EOS -sarjaan kuuluva 5D Mark -kamera.

Luonnonvalokuvaajia pidetään ”hifistelijöinä”, jotka eivät vain ole opetelleet käyttämään salamaa. Luonnonvalokuvauksesta on hiljalleen tulossa trendi, sillä media ja internet ovat pullollaan ran-

kasti käsiteltyjen kuvien ”ennen ja jälkeen” -versioita ja kuluttajat pyrkivät luonnollisuuteen. Kun kuvaaja ilmoittaa olevansa luonnonvalokuvaaja eikä käytä salamaa esimerkiksi hääkuvauksessa, se kuulostaa myös luonnolliselta ja juuri sitä, mitä asiakas toivoo.

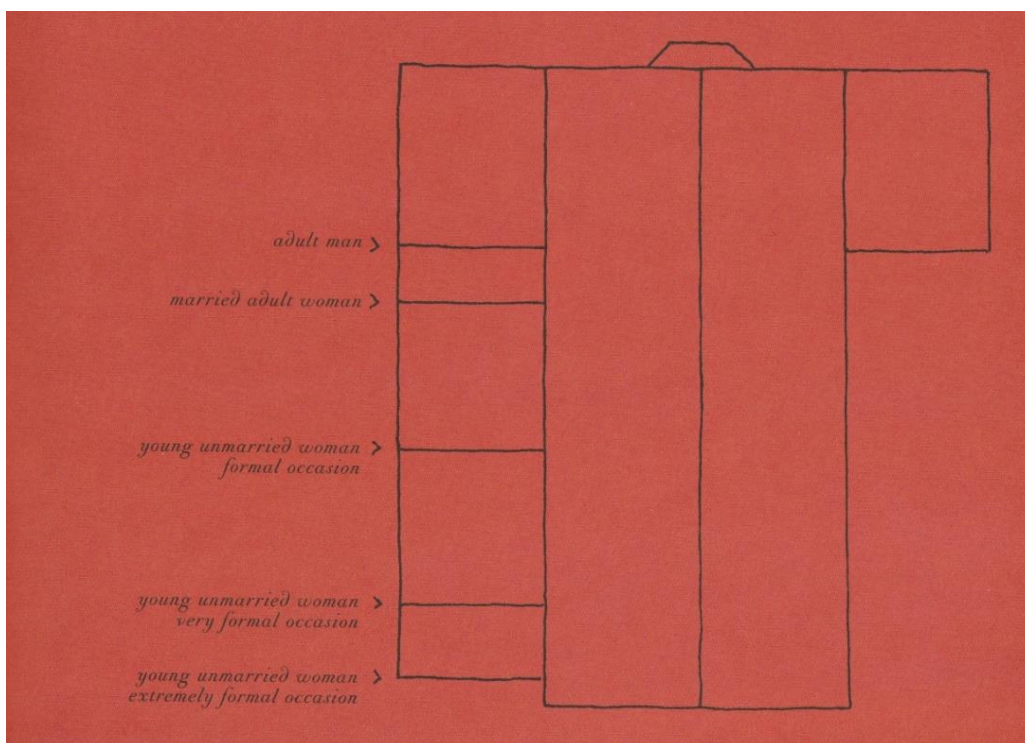
Luonnonvalolla kuvaamisen käytännön etuja on – etenkin kentällä kuvatessa – mm. kaluston keveys. Valojen ja ständien raahaaminen maastossa ei kuulosta kovin ideaalilta, varsinkin jos kuvauspaikalla on tarkoitus liikkua paikasta toiseen eikä virtaa ole saatavilla. Ainoa mukaan lähtevä kalusto kameran ja mahdollisen jalustan lisäksi on yleensä heijastin. Luonnonvaloa on aina saatavilla ja ennen kaikkea – se on ilmaista. Mielestäni se myös pakottaa kuvaajaa käyttämään mielikuvitusta ja luovuutta, jotka puolestaan tuovat kuvan sisältöön syvyyttä. Kuvaaminen ei silti ole helppoa; haasteena ovat mm. vaihtelevat sääolot ja kuvausajan rajallisuus. Lisäksi heijastimen pitämiseen tarvitaan yleensä assistentti. Vaikka päivänvalo on tarjolla ympäri vuorokauden, se on hyvin vaihtelevaa, mikäli halutaan kuvata tietyssä valossa.

Studiassa valot ovat täysin kuvaajan kontrollissa. Valosta saa melkein millaisen kuvaaja itse vain haluaa eikä kuvausaikaa ole rajoitettu. Studion voi kyllä pystyttää, periaatteessa, minne tahansa, mutta se vaatii aikaa ja suunnitelmallisuutta. Kuvaussuunnitelma on hyvä tehdä etukäteen ja mahdollisuuksien mukaan myös esikokeilla ennen itse kuvauksia. Kuvien oton aikana valojen säätäminen ilman suunnitelmaa syö kuvausaikaa ja varmasti myös sekä mallin että kuvaajan hermoja. Toisin kuin luonnonvalo, studiovalaisukaluston hankkiminen on kallista ja tilaa vievää.

5 KIMONO

Sana ”kimono” tulee japaninkielen sanoista ”ki” (着, pitää päällä) ja ”mono” (物, asia, esine) eli yksinkertaisesti sana tarkoittaa ”päällä pidettävää asiaa”, vaatetta. Sen tunnusomaisia piirteitä ovat pitkät hihat, suorat leikkaukset ja leveä, useita metrejä pitkä vyö. Useimmiten kimono koostuu useammasta kerroksesta ja vöitä voi olla myös jopa viisi kappaletta.

Kimonot jakautuvat useisiin eri luokkiin sen mukaan, kuinka virallisia ne ovat ja minä vuodenaikana niitä pidetään. Lisäksi eri väriyhdistelmät ovat varattuja tietyille tilaisuuksille ja eri siviilisäädylle (Kuva 3). Hyvin kirkkaista väreistään ja rohkeista kuvioinneistaan tunnettu **furisode** on nuoren naimaikäisen naisen kimono, sillä pitkien hihojen kerrotaan kuvastavan perhosen siipiä, jotka houkuttelevat potentiaalisia sulhasehdokkaita viehkeydellään. Samalle neidolle ei taas sovellu hieman yksinkertaisempi, mutta erittäin klassinen **irotomesode**, sillä hillityt värit ja lyhyemmät hihat kertovat kimonon kantajan olevan jo naimissa ja perheellinen. Kesäisin ylle puetaan yleensä puuvillainen ja rento **yukata** erilaisiin festivaaleihin osallistuttaessa. Jopa viimeiselle matkalleen lähetettävälle vainajalle puetaan ylle valkoinen kuolinkimono, **kyōkatabira**. (Cliffe, haastattelu, 30.4.2018)

KUVA 3. Kimonon hihan pituuksien eri merkitykset

5.1 Kimonon historiaa

Kimono esiintyy historian kirjoissa ensimmäisen kerran noin 1300 vuotta sitten. Tällöin kaupan käynti Japanin ja Kiinan välillä kukoisti ja eri muotityylejä lainailtiin puolelta toiselle. Japanilaiset ihastuivat kiinalaiseen *hanfuun*, kaapumaiseen vaatteeseen, joka kiedotaan vartalon ympärille ja sidotaan leveällä vyöllä. Kimono muuntautui eri aikakusien taloudellisen tilanteen mukaan. Alla esittelen kimonoille merkittävät aikakaudet ja tapahtumat Japanin historiasta. (Cliffe, haastattelu, 30.4.2018)

Heian aikakausi (v. 794 – 1192)

Rauhallisen Heian-kauden aikana tämä vaate sai uuden nimen kimono. Kimono muokkautui eri tyyleiksi aina säätyluokan mukaan. Aateliset asuivat kolkoissa palatseissaan, joten vaatekerroksia lisättiin jopa kaksitoista kappaletta. Tätä kimonoa kutsutaan nimellä junihitoe (十二単, suom. kahdentoista kerroksen kaapu). Aluskerrokset olivat useimmiten puuvillaa ja koristeelliset, päällimmäiset kerrokset silkkiä. Jokainen kerros valittiin huolella vuodenajan, kantajan aseman hovissa, siviilisäädyn ja iän mukaan. Maallikoilla ei ollut varaa hienoihin ja koristeellisiin kankaisiin ja työnteon vuoksi pitkät hihat eivät olleet käytännölliset.

KUVA 4. Heian kauden kimono junihitoe.

Kamakura aikakausi (v. 1185–1333)

Sisällissota koetteli Japanin keskiaikaa ja hovilla oli enää vain seremoniallinen merkitys. Tämä näkyi vaatetuksessa; koristeelliset kankaat ja pitkät hihat lukuisine kerroksineen saivat väistyä puhtaan käytännöllisyyden tieltä. Erityisesti samurait suosivat lyhythihaista *hitatare*-tyyliä ja aatelist naiset myöskin siirtyivät lukuisista kerroksista vain muutama kerrokseen. Mukaan tulivat myös miesten suosimat *hakama* -housut. (Cliffe, haastattelu, 30.4.2018)

Muromachi aikakausi (v. 1392–1573)

Samuraiden ja aateliston ottaessa yhteen eurooppalaiset aloittivat kaupankäynnin Japanin kanssa. Samaan aikaan jesuiitat toivat mukanaan kristinuskon Japaniin ja useat kauppiat kääntyivätkin kristinuskoon, koska uskoivat sen edistävän kaupankäyntiä. Naiset ottivat omakseen leveän, tänä päivänäkin käytettävän *obi*-vyön, kun tähän mennessä on käytetty ohuempaa ja lyhyempää vyötä. Naiset myös luopuivat *hakamasta* ja suosivat yksiosaista asukokonaisuutta.

Azuchi-Momoyama kausi (v. 1573–1600)

Sisällissota on päättynyt ja Japani on yhdistynyt. Japanilaiset innostuivat jälleen perinteisistä käsityöistä ja kaupankäynnin ulkomaiden kanssa inspiroivat käsityöläisiä ottamaan oppia muusta maailmasta mm. värjäystekniikoihin ja kuvioihin. Yleisesti ottaen kimonot saivat taiteellisemmän arvon ja tällä aikakaudella oli suuri vaikutus nykypäivän kimoon.

Edo kausi (v. 1603–1867)

Edo-kaudella palattiin kiinalaiseen muotiin. Uusi porvaristosukupolvi alkoi vaatia itselleen hienompia kankaita ja kuvioita sekä uusia ja monimutkaisia värjäys- ja kankaankudontatapoja. Myös länsimaat kiinnostuivat japanilaisesta kulttuurista ja estetiikasta. Pian he löysivät japanilaisen painografiikan, jonka inspiraatio jätti oman jälkensä länsimaiseen taiteeseen. (Milenovich 2007, 86.)

Samurailuokka yritti kieltää tällaisen vaurauden esittelyn ja kielsi ylelliset värjäystekniikat ja kalliit kankaat. Kansalaiset ohittivat kiellon ovelasti kehittämällä uuden *yuzen* tekniikan, jossa kuviot

maalattiin suoraan kankaalle maaleilla, riisiseoksilla ja vahoilla joko suoraan vapaalla kädellä tai erilaisia sabluunoita käyttäen. *Yuzen* tekniikka on nykyäänkin erittäin suosittua ja todellisen käsityön merkki ja säilynyt sukupolvelta toiselle.

KUVA 5. *Kaga-yuzen* tekniikka

Meiji kausi (v. 1868–1912)

Japani alkoi toden teolla modernisoitua keisari Meijin lopettaessa feodaalijärjestelmän ja käytännölliset länsimaiset vaatteet ryhtyivät hiljalleen syrjäyttämään kimonon. Kimonoa pidettiin enää vain hienoimmissa tilaisuuksissa ja puuvillainen yukata yleistyi arkikäytössä ja perinteiset käsityöt siirtyivät suurvallan uudistusten tieltä. Ainoastaan Geishat ja muut esiintyvät taiteilijat sekä sumopainijat pitivät kimonoa joka päivä arki- ja työasunaan, muuten japanilaiset siirtyivät kokonaan länsimaisiin asuihin.

Toinen maailmansota oli viimeinen isku kimonon arkipäiväisyyteen käsityöläisten siirtyessä töihin tehtaisiin tuottamaan, jälleen kerran, länsimaisen muodin inspiroimia sotilasuniformuja.

5.2 Kimono tänään ja tulevaisuudessa

Nopeasti modernisoituvassa Japanissa kimono ja sen pukemisen taidot ovat unohtuneet kansalaisilta ja länsimaiset vaatteet ovat usein standardi. Vaate, jonka ulkomuoto säilyi muuttumattomana yli 250 vuotta, vaihtui länsimaalaisiin vaatteisiin. Nykypäivänä lähes ainoastaan naiset pitävät kimonoa harvoissa ja valituissa tilaisuuksissa. (Milenovich 2007, 13.)

Kimonokulttuuria on kuitenkin ryhdytty elvyttämään tuomalla se takaisin muotiin ja arkipäivään. Vaikka vanhat, tiukat säännöt on unohdettu ja pukeutumisesta on tullut vapaampaa, ovat *kitsuken*

perussäännöt silti jääneet elämään. Koulukuntia on kaksi; juurikin kitsukea kuin Raamattua noudattava koulukunta, jonka mielestä kimonon pukeminen on yhtä lailla taidetta kuin kukkien asettelu tai teeseremonia, jonka tulisi olla virheetöntä ja hyvin rituaalista. Toinen koulukunta taas näkee kimonon osana muotia, jota voi muokata ja asukokonaisuutta koristella erilaisin asustein.

Kimonon suosio Japanissa on kuitenkin kasvanut. Se näkyy mm. valmistujaisseremonioissa ja aikuisuusriiteissä (成人の日, Seijin no Hi) ja jopa japanilaistyyllisissä häissä, jotka länsimaalainen valkoinen hääpuku on lähes kokonaan vallannut. Yleisestikin kimono on lisääntynyt kaunäkymässä suurimmissa kaupungeissa.

Vaikka kimonokulttuuri onkin elpynyt, ei se vielä ole täysin voimissaan. Se on edelleen vain urbaani ilmiö, joka ei ole saavuttanut maaseutuja suurkaupunkien ulkopuolella. Japanilaiset eivät enää osta itselleen kimonoa, vaan erilaiset vuokrat palvelut ovat yleistyneet räjähdysmäisesti.

Kimonoa päivittäin työasunaan käyttävät edelleen miljoonat ihmiset mm. palvelualalla, esimerkiksi tarjoilijat, hotellin työntekijät sekä geishat. Useimmiten kimonoa jokapäiväisesti pitävät ovat yli 30-vuotiaita naisia, mutta hekin pitävät kimonon käytössä tauon, jos heillä on pieniä lapsia. Kimonoa satunnaisesti käyttävät ovat kuitenkin kaiken ikäisiä, jälleen useimmiten naisia, jotka pitävät muodista ja japanilaisista perinteistä kuten teeseremonioista ja kukkien asettelusta. (Cliffe, haastattelu, 30.4.2018)

Kaikki muoti on ohimenevää, ja niin myös kimono. Kun Cliffe julkaisi kirjansa *The social life of kimono*, kimonon myynti oli lievässä nousussa, mutta se laski jälleen noin vuoden päästä julkaisusta. Jotta kimono selviäisi tulevaisuudessa, on sen muututtava radikaalisti. Kimono on usein kallis investointi.

Kimonojen on muututtava taloudellisemmaksi, jotta ihmisillä olisi varaa investoida niihin. Käsien ompelu joutuu lopulta väistymään koneella ompelun tieltä ja materiaalit joutuvat vaihtumaan edullisimpiin ja näin saataisiin laskettua yleiskustannuksia. Länsimaiset luksusvaatteet ja suunnittelijat tulevat pysymään muodissa, ja vaikka japanilaisen elämässä on paljon seremoniallisuuksia, joissa yleensä pidetään kimonoa, on kimonon luovuttava ylimääräisestä ylellisyydestä selviytyäkseen. Itse kimonokulttuuri tuskin kuolee kokonaan pois, mutta tulee kutistumaan paljon. (Cliffe, haastattelu, 30.4.2018)

6 KUVAUSTEN SUUNNITTELU

Idean ja kimonoiden jälkeen lähdin etsimään malleja. En halunnut käyttää ammattimalleja, sillä halusin kehittää omia mallinohjaustaitojani. Kaikki mallit löytyvät lähipiiristäni ja valikoin heidät perusteiden, jotka esittelen seuraavaksi.

Ensimmäisten kuvausten malliksi valikoitui ystäväni Katja, sillä hän itse omisti talveen soveltuvan kimonon. Näin tiesin, että kimono on Katjalle sopiva eikä minun tarvitsisi tehdä montaa sovituskertaa. Ja koska halusin talvikuvaani vain vähän kontrastia, Katja vaaleine hiuksineen sopi kuvaan täydellisesti. Olimme myös aiemmin pohtineet kuvauksia Katjan kanssa, joten valinta tuntui luonnolliselta.

Keväälle halusin ehdottomasti nuoren mallin. Kevät yleisesti kuvastaa kasvamista ja kukkaan puhkeamista, joka puolestaan kuvaa nuoruutta. Valitsin 14-vuotiaan, tanssia harrastavan Sannin mallikseni. Myös keväälle valitsemani kimonokokonaisuus oli muita asuja pienempi, joten se sopi nuorelle mallille parhaiten. Suunnittelin kevään kuvausten tapahtuvan vehreyden keskellä, joten jälleen kerran toivoin vaaleaa mallia.

Kesä on festivaalien ja rennon pukeutumisen aikaa. Mallini Paula sai ylleen ultramariinin sinisen *yukatan*, jonka olin hankkinut Japanin vaihto-opiskeluajanani. Paula on aiemmin sovittanut kyseistä yukataa ja tiesin sen sopivan hänelle. Näihin kuvauksiin hankin uuden *obi* -vyön. Kesällä auringonvalo on kovimmillaan ja aiemmissa kuvissa olin pysynyt turvallisesti alhaisemmissa kontrasteissa, joten nyt oli aika käyttää jyrkempiä ja kovempia valon ja varjon suhteita.

Viimeiselle kuvattavalle vuodenajalle valitsin Annen, joka sai ylleen maanläheisten sävyjen värittämän *komon* tyyppisen kimonon. Kontrastina kevään nuoruuden teemalle, halusin syksylle hiekkaisen kypsemmän mallin lämpimillä sävyillä. Kuvaukset järjestettiin myös Annen kotipaikkakunnalla Kajaanissa, jotta matka kuvauspaikalle säilyi kohtuullisena. Kontrastit olivat myös voimakkaasti mukana näissä kuvauksissa, mutta ne keskittyisivät tällä kertaa itse kimoonon ja taustaan.

7 CASE OOKINI

7.1 Talvi

Talvi oli ensimmäinen kuvaamani vuodenaika. Kuvauspaikaksi olin valinnut Oulujärven jään Kajaanin Paltaniemellä. Kajaanissa asuvalle Paltaniemi oli helppo ja tuttu kohde lenkkipoluilta. Useimmiten kun ajatellaan suomalaista perinnemaisemaa, ollaan joko järvellä tai keskellä metsää. Metsä oli minulla ajatuksena kuvata, mutta koska talvikuvieni teema on rauhallisuus ja hiljaisuus, olisi metsä hieman liian rauhaton puiden tuoman, monen vertikaalisen linjan rytmittämänä. Ajankohdaksi valitsin auringonlaskun, sillä se toisi kuvaan kauniin lämpimän hehkun, mikä korostaisi myös Katjan vaaleanpunaista kimonoa. Valo on tuolloin myös pehmeimmillään, eli kuvaan ei tulisi kovia kontrasteja, mikä osaltaan myös sopii Katjan pastellivärein sävytettyyn asukokonaisuuteen.

Jäinen ja luminen järvi voi vaikuttaa yksipuoliselta kuvauspaikalta sen avaruuden ja ”tyhjyyden” vuoksi. Koin tämän lähinnä tyhjäksi taulupohjäksi, jonka pohjalle minun oli helppo rakentaa kokonaisuus. (Kuva 6)

Järven jäällä kävely on usealle suomalaiselle jokitalvinen perinne, kun taas hyvin monelle ulkomaalaiselle se on erittäin eksoottinen, melkein henkinen kokemus. Jäällä on hiljaista ja näkymä kantaa useiden kilometrien päähän. Japanilainen ystäväni kommentoi hänen sielunsa lepäävän, kun saa viettää hetken hiljaisuudessa suomalaisen järven jäällä, ja tätä tunnelmaa halusin tuoda omiin kuviini. Valitsin talvikuvieni teemaksi rauhallisuuden ja hiljaisuuden.

Kävin kuvauspaikalla useaan otteeseen ennen kuvauksia ottamassa muutamia harjoituskuvia, jotta osaisin valita oikean kuvausajankohdan. Tämä osoittautui erittäin tärkeäksi tekijäksi aikataulua pohtiessa; valo oli kauneimmillaan pienen hetken juuri ennen kuin aurinko laskee horisontin taakse ja silloin minun tulisi saada näiden kuvausten parhaimmat kuvat. Lisäksi halusin varmistaa omani ja mallin turvallisuuden; elettiin jo maaliskuun loppua ja pahimmat pakkaset olivat ohi ja jää alkoi jo sulaa. Seurasin jään paksuutta ja säätilannetta tarkkaan ennen kuvauspäivän päättämistä.

KUVA 6. Avara maisema

Kuvauspäivä alkoi mallin pukeutumisella. Mallille valittiin hänen oma, talveen tarkoitettu *Homongi*-tyyppinen kimono. Pakkasen vuoksi kimonoon alle puettiin vielä lämpimät vaatteet, mutta kiitos kimonoon useiden kerrosten, ne saatiin piilotettua kuvista. Kimonoon pukemiseen meni noin 1,5 tuntia, minkä jälkeen tehtiin maskeeraus ja kampaus. Maskeeraus pidettiin luonnollisena, sillä halusin kuvien keskittyvän kimoonon ja maisemaan.

Kuvatessa käytin enimmäkseen laajaa, 24–105 mm:n linssiä (Canon 24-105 f/4L USM), jotta saisin taustaa mahdollisimman paljon mukaan. Mukana ollut avustaja piteli valkopintaista heijastinta, jotta tummimmat kohdat saatiin valoon. Tätä käytettiin lähinnä kasvojen alueelle, sillä valkoinen hanki itsessään toimi heijastimena koko vartalolle.

Myöhemmin kuvausten aikana siirsin mallin seisomaan heinänkorsien keskelle ja toin niitä etualalla, ettei kuva olisi liian kaksiulotteinen. Korret tuovat kuvaan rytmiä ja malli sai lepuuttaa käsiään pitämällä niistä kiinni; usein mallit eivät tiedä mitä tehdä käsillään kuvauksissa ja ne näyttävät kömpelöiltä.

KUVA 7. Pehmeä valo ennen auringon laskua

Kuvausten jälkeen huomasin hauskan yksityiskohdan, jonka ehdottomasti halusin pitää valitessani lopullisia kuvia kirjaan; kuvausten alkuvaiheessa valo oli kylmä ja sinertävä, ja loppua kohden se muuttuu lämpimäksi ja oranssin sävyiseksi. Näin katsoja voi kokea auringonlaskun kokonaisuudessaan kuvia selatessaan.

7.2 Kevät

Kevät oli haasteellinen kuvattava aikataulullisesti. Yleinen mielikuva keväästä maailmalla on erilainen kuin mitä se on meillä täällä Suomessa. Olisihan se toki ollut eksoottista jollain tasolla kuvata loskan ja rännän seassa, mutta päädyin silti kuvaamaan loppukeväästä, jolloin ei olisi enää lunta ja luonto alkaisi hiljalleen kukkia.

Tässä vaiheessa olin muuttanut Ouluun, ja aikataulujen vuoksi oli helpointa kuvata siellä. Liikuin paljon ympäri kaupunkia löytääkseni sopivan kuvauspaikan ja jälleen tarkkaillakseni säätä. Kevät oli vuonna 2017 hyvin epävakaa eikä sitä sopivaa, kaunista ajankohtaa kevään ja kesän välissä tuntunut löytyvän. Alkuperäinen suunnitelma oli saada kuviin omenapuun kukintoja imitoimaan Japanin *hanamia* (花見, ”kukkien katselu”) kirsikankukkineen, mutta tämänvuotinen kukinta meni myöhään kesälle.

Lopulta päätin kuvauspaikaksi Oulun keskustan liepeillä sijaitsevat Hupisaaret, oululaisille tutummin sanottuna Ainolan puiston. Ainola koostuu useammasta saaresta, ja siellä on laajoja viheralueita, joten se on erittäin monipuolinen kuvauspaikkana. Puiden lehdet olivat jo puhkeamassa ja vehreys vielä alkuvaiheessa. Ainola oli myös minulle henkilökohtaisesti tärkeä paikka, koska olen viettänyt nuoruuteni Oulussa. Sinne tultiin aina sään salliessa heti talven jälkeen. Paikka on säilyttänyt suosionsa nuorien kesken jo vuosikaudet.

Vihreyden kontrastiksi valitsin mallilleni Sannille vaaleanpunaisen kimono, joka myös symbolisoi japanilaisia kirsikankukkia. Vaaleanpunainen on myös mallini lempiväri, joten sain mukaan myös mallin omaa persoonaa. Sovituskertoja oli vain kaksi, sillä malli asuu Kajaanissa ja sovituskerrat aikataulutettiin omien menojemme mukaan.

KUVA 8. Malli erottuu taustasta vastavärein

Kevään kimono on kaikkien kuvausten virallisin. Tämä kuvastaa nuoruuden aikakautta, jolloin tapahtuu suurin osa merkittävimmistä tapahtumista ihmisen elämässä. Virtaava vesi symbolisoi samaa ja se tuo kuviin myös vaihtelevuutta, jotta vihreä väri ei hallitsisi kuvaa liikaa.

Myös nämä kuvat kuvattiin iltavalolla, auringon jo aloittaessa laskun, jotta saataisiin pehmeä valo. Valo on kuitenkin kova jo tähän aikaan vuodesta, mutta varjoja ja kontrastia sallin enemmän kuin

talvella. Vaihtelin objektiiveja laajasta (Canon 24-105 f/4L USM) kiinteään 50 mm:n linssiin (Canon EF 50mm f/1.8) saadakseni taustalle ns. boke-efektin, eli taustan valot sumenevat pyöreiksi, himmeiksi laikuiksi. Näin ollen malli erottuu taustasta ja kuvasta tulee mielenkiintoisempi. (Kuva 9)

KUVA 9. Liike ja Boke-efekti

Mallini on nuori, tanssia harrastava neitokainen, ja näihin kuviin halusin mukaan enemmän liikettä. Valon salliessa nopean suljinajan minun oli helppo saada kuvia mallin pyörähdellessä niin, että mallin kasvot ovat tarkat, mutta kuviin tulee liikettä mm. kimono hihoista. Toisin kuin talven kuvauksissa, jonka teemana oli rauhallisuus, liike oli kevään nuoruuden teemaan sopiva.

Liikuimme kuvausten aikana paikasta toiseen edeten puistoa pitkin noin kilometrin verran. Pysin hyödyntämään monipuolisen puiston erilaisia puitteita mahdollisimman paljon, esimerkiksi saaria yhdistäviä valkoisia siltoja. Ne tuovat kuvaan mukavaa perspektiiviä ja vaihtelevuutta vehreyteen, kun valitut kuvat tuodaan yhteen. Jos kuvissa olisi pelkkää vehreyttä, voisi koko kevään osio vaikuttaa tunkkaiselta.

7.3 Kesä

Alkuperäinen suunnitelmani kesälle oli kuvata keskiyön aurinkoa Juhannusyönä. Harmikseni tämä ei aikataulullisesti sopinut mallille, joten päädyin siirtämään kuvauksia myöhemmin loppukesälle. Koska kevät oli täynnä vehreyttä ja kukallisuutta, kesälle toivoin ihan erilaista tunnelmaa. Mieleeni tuli elokuu ja elonkerjuu, eli heinäpellot ja sininen taivas. Pyörittelin mielessäni myös merenrantaa heinänkorsineen, sillä kesäksi valitsemassani kimonossa on kultakalakuosi ja vesi on ollut tärkeä elementti tähän mennessä kuvauksia. Leikittelin myös ajatuksella, että talvella seistään jäisen järven jäällä rauhallisissa tunnelmissa ja kesällä sen vastakohtana voisi olla eläväisempi, lainehtiva meri.

Oulu on merikaupunki, mutta en halunnut kuvata kaupunginrannoilla juurikin niiden kaupunkimaisuuden vuoksi. Hailuoto on Oulunsalon kupeessa oleva Perämeren suurin saari, jossa olen lapsuudessa viettänyt paljon aikaa ja jossa isoisäni aikoinaan kalasti paljon. Se on suosittu päiväloimakohde ja tunnettu maalaismaisemistaan ja pitkistä rantaviivoista. Moni luontovalokuvaaja myös suosii Hailuotoa mm. kirjavan lintukannan vuoksi.

Otin mallini mukaan ja kävimme aamuvarhaisella tutustumassa kuvauspaikkaan Marjaniemen rannalla. Ilta- tai yökuvaukset olivat edelleen mielessäni ja suunnittelimme tulevamme kuvauspaikalle hyvissä ajoin, mahdollisesti ennen auringon täyttä nousua, mutta jouduimme siirtämään ajankohtaa Hailuodon lautta-aikataulun vuoksi. Kuvauspaikan tarkastamisen perimmäinen syy juuri tällä kertaa olikin selvittää, millainen valo on mihinkin kellonaikaan.

Kesän kimonossa uiskentelevat kultakalat ja *obi*-vyössä kelluvat lumpeet sopivat kuvauspaikkaan ja aikaan erinomaisesti. Myös tummansininen pohjaväri erottuu jälleen vastavärein kellertävästä heinikosta, samalla kuitenkin myötäillen sinistä taivasta. Ja koska halusin kuvaan mukaan kontrastia, sopivat mallin tummemmat hiukset kuviin, samalla tuoden hieman variaatiota muuten vaa-leiden mallien seassa. Asukokonaisuuden kiteyttävät perinteisesti puusta tehdyt *geta*-sandaalit.

KUVA 10.

Kuvauspaikalle saavuttaessa ei ollut vaikeaa huomata, että kuvauspäivämme osui kesän tuulimmalle päivälle. Muutaman testikuvan jälkeen kuitenkin innostuin tuulesta ja totesin sen tuovan lisää liikettä kuviin; miksi harmistua tuulesta, kun voin hyödyntää sitä visuaalisesti? Tämän kuvauksen kimono on kuvausten rennoin, ja päätin sen antaa näkyä myös kuvissa.

Muissa kuvauksissa olen tarkkaan miettinyt konseptin tarkkaan ja harkitusti. Kesän kuvaukset poikkesivat muista merkittävästi: annoin kuvausten edetä omaa tahtiaan ja menin niiden mukana. Totta kai ohjeistin mallia ja otin huomioon aiemmat muistiinpanot ajatuksista kuvauspaikan tarkastuskäynneiltä, mutta muutoin menimme mallin kanssa täysin intuition mukana ja kuvauspaikan inspiroimana. Se osoittautui myös tehokkaaksi keinoksi mallin rentouttamiseksi, ja tulos näkyi lopputuloksessa teeman mukaisissa ilmeissä.

KUVA 11. Heinikon läpi kuvattuna kuvaan saatiin värihuntaa.

Myös muista kuvauksista poiketen käytin kuvaamiseen vain yhtä linssiä, kiinteää 50 mm (Canon EF 50mm f/1.8). Tälle ei ollut oikeastaan erityistä syytä, muutoin kun kuvatessani maan tasolta heinikon läpi saisin hennon värihunnun kuviin (Kuva 11). Vaikka halusin kuviin kontrastia, oli auringonvalo silti niin jyrkkä ja kova, että halusin kuviin pehmeyttä värihunnusta. Muilla käytettävissäni olevista linseistä hunnusta ei olisi tullut niin pehmoinen kuin toivoin.

7.4 Syksy

Hauskana yksityiskohtana kerrottakoon kevään mallista: hän on syksyn mallini esikoinen. Olin jo käyttänyt kesää talven vastakohtana ja tuntui luonnolliselta jatkumolta jatkaa samalla linjalla, eli asettaa kevät ja syksy vastaamaan toisiaan, kuten äiti ja tytär. Kevään teemana on nuoruus, joten syksyn teemaksi otin ajan tuoman viisauden. Syksy on maanläheisten värien aikaa ja mallini on myös maanläheinen ihminen. Päätin tuoda näitä asioita esille lopputuloksessa.

Syksy oli myös kaikista haasteellisin. Kuvauspaikkaa ei tahtonut löytyä, sillä kevään tavoin syksyn värit antoivat Oulun seudulla odottaa itseään. Päädyin huolimattomasti valitsemaan kuvauspaikan ilman siellä käyntiä etukäteen, perustuen aiempiin positiivisiin kuvauskokemuksiin kyseisellä paikalla. Huonoksi onneksi kuvauspaikalle ajaessa alkoi myös sataa rankasti vettä. Sade

laantui pian, ja päätimme silti yrittää kuvauksia. Kuvasimme lopulta noin tunnin ja tulin siihen tulokseen, että kuvaukset järjestetään uusiksi. Ensimmäisten kuvausten epäonnistuminen oli kuitenkin arvokas kokemus. Malli oli epävarma ja hän sai harjoitusta ja samoin myös minä kuvaajana.

Sovimme pian uudet kuvaukset ja tällä kertaa tarkistin kuvauspaikan useampaan otteeseen. Parhain ruska-aika oli mennyt jo ohi, mutta luonnolla oli silti vielä annettavaa. Kontrastit olivat jälleen mielessäni kootessani asukokonaisuutta. Männyvihreä kimono uppoaisi taustaan helposti, mikäli kuvauspaikan kanssa ei olla tarkkana. Löysin Kajaanin Paltaniemeltä, lähellä talven kuvauspaikkaa, pienen metsäalueen, jossa kasvoi paljon harvempaa pensasta, jonka keskelle pääsisi helposti kuvaamaan ja jonka värit eivät hukuttaisi kimonoa täysin.

Koska päivä oli pilvinen, ei ollut oikeastaan väliä mihin aikaan kuvaisimme. Valo pysyi kauniin tasaisena koko kuvausten ajan pilviverhon suodattaessa auringonvaloa eikä heijastintakaan edes tarvittu.

KUVA 12. Pilvisen sään tasainen valo

Toiset kuvaukset olivat parempi menestys. Kuvauspaikka oli paljon monipuolisempi ja värikäämpi kuin aiempi ja mallilla oli itsevarmempi olo aiempien kuvausten jälkeen, ja sääkin suosi

tällä kertaa. Myös näissä kuvauksissa käytin vain kiinteää linssiä ja pyrin siirtymään lehdistön keskelle saadakseni kuvan etualallekin lehtiä kehystämään kuvaa.

KUVA 13. Miljöössä voi hyödyntää ympäristön omia elementtejä

Levottoman taustan ja kirkkaan värisen kimonon kanssa kuvasta tulee helposti rauhaton, joten pyysin mallia liikkumaan vähemmän kuin muissa kuvauksissa. Kohteessa oli kaunis, rustiikkinen vanha aita, jonka avulla sain kuviin rytmiä ilman levottomuutta ja lisättyä kolmiosommitelmallisuutta. Aidan avulla sain kuvan myös rajattua helposti kultaisen leikkauksen malliin.

8 JÄLKITUOTANTO

8.1 Kuvien käsittely

Kuvankäsittely on nykyään uskomattoman helppoa verrattuna entisaikojen filmin kehittämiseen. Kuvaajilla on tänä päivänä niin täysi kontrolli valokuvan jokaiseen sävyyn ja väriin, että useimmiten on jo kysymys siitä, mitä kuvalle halutaan tehdä sen sijaan, että pohditaan, mitä sille voi tehdä. (Varis, 2011, 101.) Tämän myötä rankka kuvankäsittely on räjähtänyt käsiin. Mainoskuvausten mallien ihot ovat aina hehkeitä ja sileitä, ja he näyttävät joskus jopa luonnottoman hoikilta. Myös sosiaalisen median käyttäjät käsittelevät kuviaan usein, ja se on saanut osakseen paljon keskustelua ja pohdintaa, milloin kuvankäsittely menee jo liian pitkälle.

Itse määrittelen kuvankäsittelyn ja manipulaation eri tavoin. Käsittelyllä valokuvaaja korostaa kuvassa jo olevia asioita tai korjailee pieniä virheitä. Kuvan sisältö ei muutu eikä siitä poisteta tai lisätä oleellisia elementtejä toisesta kuvasta. Kuvamanipulaatiossa kuvan sisältöä ja merkitystä muokataan alkuperäisestä poikkeavasti ja/tai siihen lisätään toisesta kuvasta elementtejä, tai vastaavasti tärkeitä elementtejä poistetaan. Esimerkiksi, meillä on kuva naisesta hyppäämässä ilmaan kauniissa maalaismaisemassa. Jos irrotamme naisen maalaistaustasta ja lisäämme taustalle Pariisilaisen katumaiseman ja Eiffel-tornin, on se manipuloitu. Jos taas haluamme pitää naisen maalaistaustalla ja poistamme kuvasta vain vähemmän viehättävän sähkötolpan, on se minusta käsittelyä, koska tolalla ei kuvassa ole mitään funktiota sisällön kannalta.

Alusta alkaen minulle oli tärkeää, ettei kuvia käsiteltäisi liian rajusti. Heti kuvausten jälkeen vein kuvat koneelle ja latsin ne Adobe Lightroom ohjelmaan ja kävin kaikki otokset läpi nopeasti, korjaten valotuksia ja värejä kevyesti ja hieman rajauksia. Kuvaan aina RAW-tiedostoja kuvankäsittelyn helpottamiseksi, vaikka pyrinkin aina saamaan kuvat mahdollisimman valmiiksi jo kuvaustilanteessa. Jo läpikäynnin aikana valitsen alustavasti mieluisimmat otokset ja merkitsen ne itseleni muistiin. Kuvausten välissä oli monta päivää, jolloin en edes vilkaissutkaan kuvia, täysin tarkoituksella. Joka kerta kun avasin Lightroomin ja katsoin kuvat läpi, pystyin katsomaan ne tuorein silmin.

Kun kuvaukset olivat ohi, aloitin jälleen kuvien karsimisen ja alustavan taiton suunnittelun. Merkitsemiäni kuvia saattoi olla jopa 90 kpl per kuvaus ja olin suunnitellut tarvitsevani taittoa varten noin 5–10 kpl. Tein valtavan karsintaurakan ja lopulta sain kokoon yhdeksän (9) kuvaa per kuvaus.

Näistä tein testivedokset, jotta näkisin mahdolliset värvirheet ennen itse painoa. Vedoksilla sain tehtyä myös sommitelmaa tulevasta taitosta, mm. kuvien järjestyksestä ja asettelusta. Näistä vedoksista valitsin lopulliset kuvat.

Valitut kuvat olivat nyt valmiita lopulliselle käsittelylle. Olisi ajanhukkaa lähteä käsittelemään kaikkia alustavia yli 360 kuvaa, joista vain murto-osa tulisi valituksi. Tein yksinkertaisen peruskäsittelyn malleille, jonka tekisin mille tahansa asiakaskuvaukselle; korjasin pieniä ihovirheitä, kirkastin silmienaluksia ja kevyesti korostan silmiä. Kimonosta poistin pieniä ryppyjä tai suoristin koriste-
vyötä.

8.2 Taitto

Pitkän harkinnan ja painotalojen vertailun jälkeen päädyin painattamaan kirjani suomalais-
sveitsiläisellä yrityksellä Ifolorilla. Kirjan painokustannukset olivat budjettiini sopivat, tukisin samalla suomalaista työtä ja toimitusajat olivat kohtuulliset. Ifolorin positiivisena puolena oli myös oma Ifolor Designer -taitto-ohjelma, jonka voi ladata ilmaiseksi Ifolorin kotisivuilta. Ohjelma oli minulle ennestään tuttu, mutta en ollut käyttänyt sitä ”ammattimaiseen” tarkoitukseen aikaisemmin. Tutkin useita valokuvaajien blogeja ja arvosteluita ohjelman käytöstä ja painojäljestä kiinnostuneena ja monen kehumana uskoin saavani tällä hyvän lopputuloksen.

Designer-ohjelmassa on valmiita kirjapohjia ja malleja, joihin asiakas vain syöttää kuvat ja tekstit. Kirjalleni valitsin Deluxe -mallin kovilla, mattakansilla ja haitaripainatuksella, jolla saisin koko aukeaman vaakakuvat parhaiten esille. Tekstilaatikoita en tarvinnut ollenkaan. Suunnittelin taiton etenevän kronologisessa järjestyksessä alkaen keväästä. Taiton aikana toistui tietty kuvio, jotta kokonaisuus olisi eheä. Annoin kuvien kertoa itse oman tarinansa ilman ylimääräistä tekstiä.

Lopuksi liitin ylimääräisiä kuvia itse tekemistäni asusteista ja aukeaman, jossa kerron kirjan taustasta ja tekemisestä. Tämä aukeama sisältää kirjan ainoat tekstit kansien ja kiitos-sivun ohella. Minulta kysyttiin, miksi en asetellut tätä aukeamaa alkuun eräänlaisena johdantona. Syy siihen on se, että halusin lukijan muodostavan oman mielikuvansa ja mahdollisen tarinan kuvia katsoessaan ilman mitään annettua suuntaa ja sitten vasta lukevan tekstini, joka mahdollisesti jopa vastaisi mieleen juolahtaneisiin kysymyksiin kuvia katsoessa.

9 MALLIEN KOKEMUKSET

9.1 Kysely

Kuvauksista kirjoittaessa ryhdyin pohtimaan, mitä mieltä mallini olivat kuvauksista. Toteutin heille pienen Survey-kyselyn Google Forms:n avulla, jossa tiedustelin heidän tuntemuksiaan malliksi pyytämisestä aina valmiin kirjan vastaanottamiseen asti. Koska malleja oli vain neljä, oli vastauksia helppo analysoida. Kysymyksiä oli kahdeksan (8) kappaletta.

- **Miten reagoit kun pyysin sinua mallikseni?**
Jännittikö, ahdistiko, olitko ihan täysillä mukana??
- **Olitko perillä kuvausten aiheesta?**
Olitko mukana ennakkosuunnittelussa?
- **Miltä itse kuvaukset tuntui?**
onko sinulla entuudestaan kokemusta mallina olosta?
- **Mitä ennakkoluuloja sinulla oli kuvauksista?**
- **Oliko sinulla turvallinen olo kuvauksissa?**
- **Kirja on valmis ja olet saanut oman kappaleesi, mitä mieltä olet valmiista tuotteesta?**
- **Jotain lisättävää?**
Sana on vapaa.

9.2 Tulosten tiivistäminen

Miten reagoit kun pyysin sinua mallikseni? Jännittikö, ahdistiko, olitko ihan täysillä mukana??

Tähän kysymykseen vastasi kolme mallia. Kaikki vastaukset olivat positiivisia, osa osasi jo odottaa pyyntöä ja kaikki kertoivat lähteneensä mielenkiinnolla mukaan. Ketään ei ahdistanut, koska kuvaaja ja aihe oli heille entuudestaan tuttu. Jos kuvaaja olisi ollut täysin tuntematon, silloin olisi harkittu kahdesti mukaan lähtemistä.

Olitko perillä kuvausten aiheesta? Olitko mukana ennakkosuunnittelussa?

Kaikki mallit vastasivat kysymykseen ja ilmoittivat olevansa perillä tai suunnilleen perillä kuvausten aiheesta. He kokivat olleensa reilusti mukana suunnitteluprosessissa ja ehdottivat myös omia ideoitaan kuvaajalle. He myös luottivat kuvaajaan ja antoivat hänelle vapaat kädet suunnittelussa.

Mitä itse kuvaukset tuntui? onko sinulla entuudestaan kokemusta mallina olosta?

Yksikään malleista ei ole ammattimalli, eivätkä he ole tehneet mallin töitä. Kaksi kertoi inhoavansa kameran edessä oloa, mutta tuttu kuvaaja helpotti asiaa. Lähes kaikki kertoivat yllättyneensä kuvauksien rennosta tunnelmasta ja kuinka heitä ei nolottanut olla kameran edessä.

Mitä ennakkoluuloja sinulla oli kuvauksista? Tai yleensäkin mallina olosta?

Kahdesta mallista tuntui aluksi, että heillä olisi epämukava olo pitää kimonoa julkisella paikalla. Muutoin he eivät kokeneet omaavansa ennakkoluuloja kyseisistä kuvauksista. Yksi mainitsi, että jos hänellä olisi ollut ennakkoluuloja, olisi hän pyytänyt lisätietoa kuvauksista itse kuvaajalta.

Oliko sinulla turvallinen olo kuvauksissa?

Kaikki vastasivat ja kokivat olonsa turvalliseksi kuvauksissa. Kahta huoletti kimonon asettamat rajoitteet liikkumisessa ja sen myötä mahdolliset kaatumiset ja loukkaantumiset. Yksi kertoi pelkäävänsä flunssaa kylmällä ilmalla kuvatessa.

Kirja on valmis ja olet saanut oman kappaleesi, mitä mieltä olet valmiista tuotteesta?

Kaikki mallit vastasivat pitäneensä kirjasta. Taitto on selkeä ja ehyt, kuvien valinnat olivat onnistuneet ja sommittelu toimi. Yksi toivoi enemmän tekstiä vuodenaikojen välille, mikä olisi kyllä ollut kohdallaan. Kirjasta jäi heille itselleen mukava muisto kuvauksista.

Jotain lisättävää? Sana on vapaa.

”Kiitos kokemuksesta, jotain vastaavaa olisi hauska olla mukana toteuttamassa joskus uudelleenkin!”

”Oli kiva olla mukana projektissa ja lopputuloksesta voit todellakin olla ylpeä!”

”Olen ylpeä Japanissa viritteillä olevasta kuvanäyttelystä ja toivon sen toteutuvan.”

9.3 Yhteenveto

Minulle on tärkeää saada malli tuntemaan olonsa rennoksi ja turvalliseksi kuvauksissa ja olen tyytyväinen, että mallit juuri kokivat näin. Olin myös positiivisesti yllätynyt, miten valmiita mallit olivat toteuttamaan suunnitelmiani ja avoimesti ilmaisivat, mikäli heillä oli epäselvyyksiä tai omia ehdotuksia.

Kuvaajalla on suuri vastuu kuvausten aikana, ja sen voi helposti ylittää menemällä mallin rajojen yli. Kuvaaja ei saisi koskaan painostaa malliaan millään tapaa tai aiheuttaa hänelle epämukavaa oloa kuvauksissa mallin oman henkilökohtaisen tilan ja lopputuloksen vuoksi, joten aina kun mahdollista, on mentävä mallin ehdoilla.

10 POHDINTA

Tutkielman tekeminen on ollut mielenkiintoinen prosessi. Sain perehtyä itseäni kiinnostavaan aiheeseen, joka auttaa minua työelämässä ja syventyä jo opittuihin asioihin. Itseäni jäivät erityisesti kiinnostamaan HDR-kuvauksen mahdollisuudet omalla kuvaustyylilläni ja tietenkin kimonon tulevaisuus. Nämä kaksi voisi helposti yhdistää uudeksi projektiksi tulevaisuudessa. Luonnonvaloa tutkiessani huomasin, ettei aiheesta ollut paljoa lähdemateriaalia. Valokuvausoppaissa käytiin aihetta kevyesti läpi, mutta mitään varsinaisia tutkimuksia tai syvempää pohdiskelua aiheesta ei ollut. Olisi ollut hyvin mielenkiintoista haastatella luonnonvaloa päävalonaan käytäviä kuvaajia ja keskustella aiheesta enemmän, mutta valitettavasti en onnistunut saamaan yhteistä keskusteluaikaa.

Uusia asioita minulle oli mm. location scoutingin tärkeys ja suunnittelun aikainen vaihe kuvauksissa. Ketilsson kertoi scoutingin alkavan usein jo ennen käsikirjoitusvaihetta. Moni kuvaaja itse asiassa hakee mieluummin ensin kuvauspaikan ja lähtee miettimään kuvauksia sen pohjalta. Itse olen useimmiten ensin suunnitellut kuvaukset ja lähtenyt sen pohjalta hakemaan sopivaa kuvauspaikkaa, kuten tein myös Ookinissa. Tutkielmani teemana oli juurikin miljöössä kuvaaminen, ja Ketilssonin haastattelu antoi minulle paljon pohdittavaa, miksi kuvauspaikan valinta on niin tärkeää. Miljöö ei ole vain kaunis paikka, jonne malli istutetaan, vaan se tukee kuvaa ja sen tarinaa aivan eri tasolla kuin ajatellaan. Hyvä kuvauspaikka ei yleensä edes pistä silmään lopputuloksessa, vaan se huomaamattomasti sulautuu yhteen muiden elementtien kanssa. Sama pätee myös valaistukseen; oikein tehty valaisu sulautuu kuvaan eikä hyppää katsojan silmille.

Yksi jatkotutkimussuunnitelmista voisi koskea myös mallin tuntemuksia kuvausten aikana. Miten malli kykenee toimimaan muuttuvissa tilanteissa? Millainen on mallin osallistumisen merkitys ennakkosuunnittelussa? Kuinka mallin ja kuvaajan yhteistyö oikein toimii erikoisemmissakin kuvauksissa ja missä menevät kuvaajan vallan ja vastuun rajat.

Myös kimonon vaikutus länsimaalaiseen taiteeseen ja päinvastoin oli minulle uutta. Tästä aiheesta löytynee paljon artikkeleita, ja siitä saisi varmasti oman laajemman tutkielman. Oli erittäin mielenkiintoista ja kunnia pohtia kimonon tulevaisuutta Cliffeä haastatellessani ja sittemmin pohtia, kuinka voisin vaikuttaa kimonon selviytymiseen oman kuvaamisen kautta.

LÄHTEET

Puputti T. 2012. Valo ja Valaisu – Henkilökuvaus studiossa ja miljöössä. Bookwell Oy.

Saraste, L. 2010. Valokuva – Muisto | Viesti | Taide. Musta Taide.

Fil Hunter & Robin Reid. 2011. Focus on Lighting photos. New York: Elsevier Inc.

Mateu-Mestre, M. Framed Ink: Drawing and composition for visual story tellers, 2010 Design Studio press

David Nightingale, HDR luoville valokuvaajille, 2009, The Ilex Express Ltd.

Varis, L. Mastering Exposure and the Zone System for Digital Photographers. 2011, Course Technology

Ketilsson, E. haastattelu, 20.4.2018, tallenne, tekijän hallussa.

Milenovich, S. 2007. Kimonos. Abrams, New York.

Cliff, S. haastattelu, 30.4.2018, tallenne, tekijän hallussa.

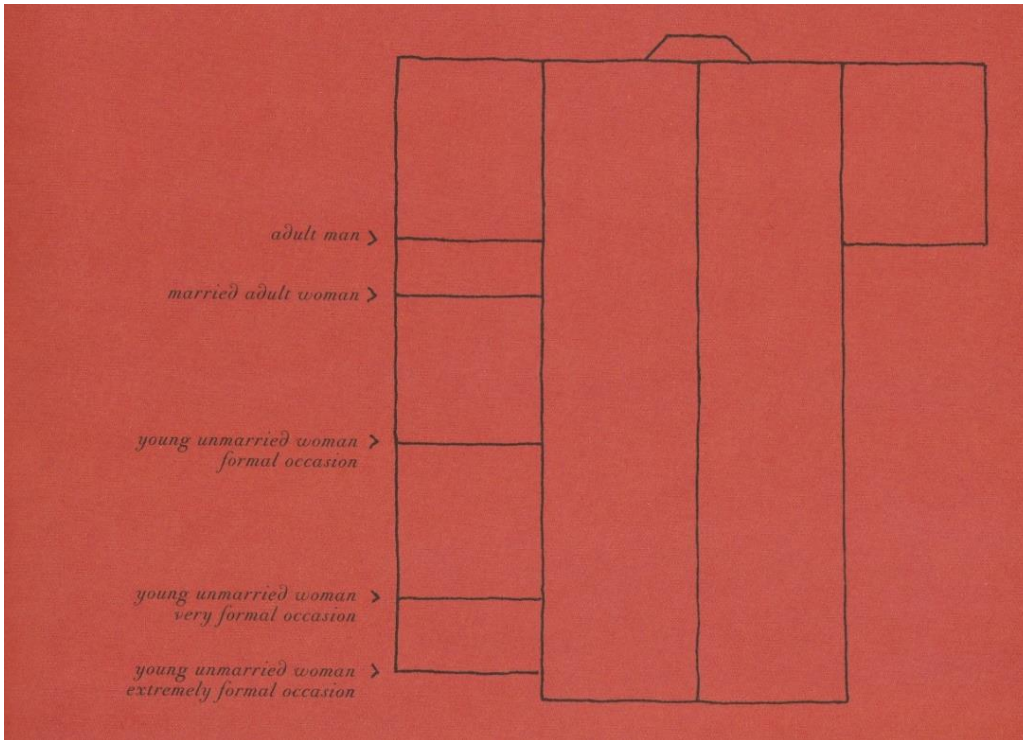
LIITTEET

KUVA 1. Kultaisen leikkauksen yhtymäkohdat.

KUVA 2. Kolmion mallinen sommittelu havainnollistettuna.

KUVA 3. Kimonon hihan pituoksien eri merkitykset

KUVA 4. Heian kauden kimono junihitoe.

KUVA 5. Kaga-yuzen tekniikka

KUVA 6. Avara maisema

KUVA 7. Pehmeä valo ennen auringon laskua

KUVA 8. Malli erottuu taustasta vastavärein

KUVA 9. Liike ja Boke-efekti

KUVA 10.

KUVA 11. Heinikon läpi kuvattuna kuvaan saatiin värihuntaa.

KUVA 12. Pilvisen sään tasainen valo

KUVA 13